

УДК 159.925

Вікторія В'ячеславівна ДОЦЕНКО,

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та психології факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7757-2793>;

Світлана Вячеславівна ХАРЧЕНКО,

кандидат психологічних наук, доцент,
професор кафедри педагогіки та психології факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5149-7892>

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ КАДРІВ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Сучасні практичні психологи, які працюють в різноманітних організаціях, віддають перевагу активним методам і прийомам доведення навчальної інформації: коучінгу, тренінгу. Психологічний тренінг як метод активного соціально-психологічного навчання дозволяє ефективно розв'язувати завдання, пов'язані з розвитком навичок спілкування, управління власними емоційними станами, самопізнанням і самоприйняттям, особистісним зростанням, активізацією внутрішніх ресурсів для вирішення проблем і прийняття відповідальності за власне життя, особистісним зростанням тощо.

В процесі підготовки кадрів для Національної поліції України використовують два типи тренінгів. Перший – це спеціалізовані тренінги спрямовані на формування і розвиток конкретних умінь та вироблення поведінкових навичок. В них опора робиться на зовнішній, поведінковий ефект, який згодом може викликати і зміни особистості. Наприклад, комунікативні, антистресові, мотиваційні тренінги; тренінг з прав людини та захисту законних інтересів маргінальних груп населення; формування здорового способу життя; підготовки працівників поліції до дій в умовах підвищеного ризику; тренінгові програми корекції та терапії посттравматичних стресових станів тощо.

До другого типу належать тренінги особистісного зростання (у їх основі лежить створення умов для саморозвитку поліцейських, розвитку здібностей рефлексії, підвищення відкритості до нового досвіду). Тут основний ефект спостерігається у внутрішньому плані – спочатку відбуваються внутрішні особистісні зміни (самооцінка, мотивація, ціннісні орієнтації і тощо), а потім, як наслідок, може змінитися і поведінка. В тренінгах особистісного зростання за допомогою відповідних технік учасники намагаються усвідомити та подолати власні психологічні проблеми, які перешкоджають вирішенню їх життєвих і професійних завдань. Кожен учасник тренінгу за допомогою інших учасників і тренера може позбутися внутрішніх бар'єрів, краще дізнатися, як його сприймають оточуючі люди тощо. Це дозволяє виявити та в подальшому більш ефективно використовувати свої соціально важливі якості, сформувати більш реальну оцінку здібностей, побачити власні помилки і недоліки.

Нами розроблено та успішно апробовано декілька спеціалізованих тренінгів для розвитку комунікативних навичок поліцейських. Так, на нашу думку, поліцейським, які протидіють кіберзлочинності крім обов'язкової технічної підготовки, володіння навичками роботи з комп'ютером і загальним орієнтуванням в інформаційному просторі необхідна професійно-психологічна підготовка з використанням інтерактивних методів навчання. Тому, для поліцейських діяльність яких пов'язана з профілактикою та розкриттям кіберзлочинів ми пропонуємо тренінг «Конструктивне спілкування». Метою даного тренінгу є розвиток у фахівців з організації інформаційної безпеки комунікативних знань і навичок, що допоможуть їм співпрацювати і взаємодіяти з різними верствами населення через засоби масової інформації і консультативні зустрічі з представниками громадськості; розширення уявлень щодо ефектів міжособистісного сприйняття і способів маніпулювання в процесі спілкування; знайомство з ризиками пов'язаними з методами соціальної інженерії [2].

Протягом тренінгу учасники відпрацьовують наступні теми:

1. Навички міжособистісного спілкування як основа ефективної діяльності правоохоронця.
2. Оцінка достовірності інформації, що повідомляється невербальними засобами комунікації.
3. Основи конструктивного спілкування в конфлікті.

4. Маніпуляції у спілкуванні: розпізнавання, нейтралізація.

5. Соціальна інженерія в інформаційних технологіях.

Остання тема є особливо актуальною для фахівців з організації інформаційної безпеки оскільки розкриває соціальну інженерію, як метод маніпулювання людиною або групою людей з метою злову систем безпеки і викрадення важливої інформації. Учасники тренінгу знайомляться з механізмами навмисного впливу на психічні особливості людини (ціннісні орієнтації, установки, норми поведінки, життєві цілі, рівень знань тощо) для отримання необхідної інформації.

Крім того, ми представляємо тренінг «Життєконструювання особистості», який є варіантом успішно апробованого тренінгу особистісного росту, що показав свою ефективність у формуванні потреби в активній життєвій позиції, підвищенні відповідальності за власне життя; сприянні появі нових цілей та планів щодо майбутнього, прагненню проявити себе, саморозвиватися, самовдосконалюватися тощо у працівників поліції [1]. Зазначений тренінг особистісного росту дає можливість учасникам усвідомити власні бажання, прагнення і причини вчинків, ставити і досягати поставлених цілей, брати на себе відповідальність за духовне, психологічне і матеріальне благополуччя власного життя. Тренінгові заняття розбиті на три тематичних блоки:

1. «Знайомство» зі своїм життям: аналіз власного життєвого досвіду; формування в учасників тренінгу розуміння того, наскільки людина усвідомлює власні проблеми, потреби і бажання, адже усвідомлені – означає контрольовані; розкриття різноманітних категорій внутрішніх ресурсів учасників, які допомагають вирішувати складні життєві ситуації.

2. Життєві цінності в чотирьох сферах життя: професійній, сімейній, захоплені, самоосвіті». Учасники тренінгу з'ясовують, що (або хто) заважає їм відчувати щасливе, наповнене справами та позитивними емоціями життя; розкривають власні можливості та потенціал дії.

3. Саморозвиток – шанс вдосконалювати життя: розглянути можливість набуття нового досвіду та визначити особистісні якості і можливості учасників тренінгу для саморозвитку, самовдосконалення і формування активної життєвої позиції. Розвиток психологічної стійкості, здатності до позитивного самовідчуття в учасників тренінгу.

Використання новітніх тренінгових програм навчання дозволяє розвивати у поліцейських широкий спектр професійно важливих знань, вмінь і навичок, підвищує їх стресостійкість, сприяє їх особистісному і професійному розвитку.

Список бібліографічних посилань

1. Доценко В. В. Навчально-тренінгова програма «Життєконструювання особистості в кризові періоди життя». *Практична психологія та соціальна робота*. 2012. № 1. С. 19–26.

2. Доценко В. В. Використання тренінгових технологій у підготовці персоналу для боротьби з кіберзлочинністю // *Кібербезпека в Україні: правові та організаційні питання* : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 21 жовт. 2016 р.). Одеса : ОДУВС, 2016. С. 201–202.

Одержано 07.11.2017

УДК 159.9

Олена Олександрівна ЄВДОКІМОВА,

доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4211-7277>;

Ірина Володимирівна ЛАМАШ,

кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9548-4006>

ТОЛЕРАНТНІСТЬ ДО НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ЯК РЕСУРС САМОРЕГУЛЯЦІЇ ОСОБИСТОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ

Професійна діяльність поліцейського вимагає від нього не тільки високого рівня спеціальних знань і навичок, але й певних особистісних характеристик, таких як психологічна стійкість, мобільність, відповідальність, готовність до фізичних і психологічних перевантажень, стресових ситуацій, уміння працювати в умовах, що стрімко змінюються.